

מירינה בוז'ין מסרבית: דינה קטן בן-ציון

מענה לקרן השמש

מירינה בוז'ין (MIRJANA BOZIN) נולדה ב־1952 בוויודינה (סרביה, היום), מ־1970 מתגוררת בבלגרד. למדה ספרות השוואתית ושפות. מ־1967 מפרסמת שירה, פרוזה וביקורת ספרות. עוסקת גם בתרגום, עיתונאות, קולנוע וציור. תרגמה וערכה אנתולוגיות שירה ספרדית. עבדה כעורכת בעיתוני ספרות. פרסמה שלושה קובצי שירים ומחזורים של שירי הייקו. תרגומים משיריה פורסמו בעיתונות הספרותית בארץ.

מבחר שירי ההייקו "מענה לקרן השמש" נוצר בין השנים 1979-1989 ופורסם ב־1990 בפורמט מוערי שממדיו 10/6 ס"מ ועמודיו נפתחים כהרמוניקה. מעבר ליופי הכמוס בציור פואטי הלוכד פרט מן המציאות החיה, כשהמבט חושף בה פן מפתיע וייחודי, סגנון ההייקו המענג של מירינה בוז'ין נהפך לשפופרת מראות רגישה, אשר מגלה לקורא את נופי הבית באור חדש. במובן זה שיריה אלה הם דגם נדיר של שירת הייקו אירופית.

- 22. עֲנָפִים גְּזוּמִים
עַד שִׁישׁוּבוּ לְלִבָּב
דוּמִים לְקוֹלְבִים
- 23. חֲזַרְתִּי מִטִּיּוֹל בְּשׁוֹק
בְּלִי לְקִנּוּת כְּלוּם
הַבַּתִּי פִּשְׁפֵּשׁ
- 24. גִּמְאֵתִי קִילוֹמֶטְרִים
כֶּשֶׁהִסְתוּבְּבַתִּי
בַּמִּטְבַּח
- 25. שָׁבֵר צַעְצוּעַ מִלְכָּךְ
עַל גַּל הָאֲשֵׁפָה
הָאֵם מַחִיכַת אֵלָיו
- 26. אֲנִי חֲזַרְתִּי מִנְסִיעָה
בְּשַׁעַר שֶׁהֶעֱלָה שִׁיכָה
שִׁכְנָה תוֹלָה כְּבָסִים
- 27. בְּמִי הַכְּבִיסָה
נִשְׁקַפְתָּ לְכוֹבֶסֶת
בְּבוֹאֵת פְּנִים
- 28. פְּנִים יִפְיִי-תֹאדָר
מִסְתִּירִים מִן הָעֵינַן
אֲרִץ רַבָּה
- 29. שְׁעָרוֹתֶיהָ הַלְּבִינוּ
מִפְחָד
פֶּן תִּשְׁתַּגַּע
- 30. אֲנִי אֵין לִי
דַעָה מִשְׁלִי, אֲנִי
נִעְרַתוֹ – אֲמָרָה

- 8. בְּגָנָה אֲנִי עוֹזֶרֶת
לְמִסְפָּרִים לְגֹזֵם וְרָדִים,
שֶׁלֹּא יִשׁוּבוּ לְבָד
- 9. זָכוּב טוֹבֵעַ
הַמַּעִיף בּוֹ מִבֶּט
חוֹשֵׁב שֶׁנֶּפֶל לְתוֹךְ חֵלֶב
- 10. בְּסוֹדֵר
שֶׁשְׁאֵלְתִּי מַחְבֵּר
הַבְּדִידוֹת יוֹתֵר חֲמִימָה
- 11. בְּנֶמֶךְ מַעוּפָה
סוֹנְטֵת בִּי
חֲדוֹת הַסְּנוּנִית
- 12. לְרַגַע
הַשְּׁקֵט בְּגָנָה
כְּמוֹ בְּתוֹךְ הוֹרֵר
- 13. עֲכָבִישׁ טוֹוָה קוֹרִים
מַעֲנֵף לְעֵנֵף
רוֹצֵה לִיבֵשׁ מִשְׁהוֹ
- 14. עַם יֵלֵד בְּשִׁבְלֵי הַשָּׂדֶה
קוֹטְפִים
תוֹתִים בְּדוּיִים
- 15. לְאַחַר יוֹם הַבִּיל
מִתְקַרְבַּת אֵלֵינוּ סַעְרָה
מַעִיר שִׁכְנָה
- 16. עֲתוֹן שְׂכוּחַ
עַל סַפְסֵל
נֶרְטֵב וּמִתְיַבֵּשׁ
- 17. עֲנָנִים מִן הַמַּטוֹס
הַרְבֵּה יוֹתֵר יָפִים
מִלְמַטָּה
- 18. אֲמַצַּע יוֹלִי
תְּפוּחַ בָּשֵׁל
קוֹפֵץ בְּהַחֲלָטִיּוֹת מִן הָעֵנֶף
- 19. נוֹלְדָה וַחֲיָה
בְּחֵלֹק-רֹפֵא
שֵׁן-הַשּׁוּם
- 20. דַּחֲלִיל בְּשָׂדֶה
סוֹדֵר וְתַחֲתוֹנִים
בְּצַבְעֵים תּוֹאֲמִים
- 21. בְּעֵשֶׂב הַסְּמִיךְ
גִּבְעוֹל סַרְפָּד
צוֹחַ עַל רֵגֶל יַחְפָּה

- 1. כְּכָר אַחֲרֵי חֲצוֹת
מִי שֶׁאֵינָם אוֹהֲבִינוּ
נִרְדְּמוּ אוֹלֵי
- 2. אֲנִי חוֹלְמַת צְמֵאוּן
בְּחֵלוֹם מִתְקַשָּׁה
לְמַצָּא מֵים
- 3. אֲנִי זוֹקֶפֶת רֹאשׁ:
קֵרֵן שֶׁמֶשׁ
מְקַדְמַת אֶת פְּנֵי
- 4. יֵלֵד בְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר:
אַבָּא, הַתּוֹכֵל
לְתַפֵּס אֶת הַיָּרֵחַ
- 5. בְּאֲשַׁנֵּב חֲדָר הַמְקַלְחָת
פְּנֵי הַשְּׂמִים
קִטְנִים
- 6. צַהֲרֵי יוֹם לוֹהֵט
הַתְּקַרְבוֹת שֶׁפְּתִים
לֹא מִנְשָׁקוֹת
- 7. בְּחֵלוֹם אֲמֵשׁ
אֲכִילַת הַשּׁוֹקוֹלֵד
מִנְעִימָה אֶת יוֹמֵי

אמילי דיקינסון [1830-1885], מגדולות המשוררות האמריקניות, בחרה להסתגר בביתה בעיר הולדתה אמהרסט שבמסצ'וסטס, ולבלות בו למעלה מעשרים וחמש שנה בבדידות נזירית מוחלטת. המשוררת אדריאן ריץ' עונה בספרה על שקרים, סודות ושקט על השאלה שהקשתה כל כך על הביוגרפים של דיקינסון. לדעתה של ריץ', לא היתה זאת פרישה של מתבודדת, אלא הסתגרות בתוך החירות. רק בין כתלי ביתה יכלה המשוררת לחוות את החירות שבכתיבת שירה חדשנית שהיתה עלולה לסכן את מעמדה החברתי כאשה בעידן

הוויקטוריאני הפורטיני. הנזירה התמהוננית, הלבושה תמיד בלבן, פרסמה בחייה שבעה שירים בלבד, ואף הם במקרה ושלא בהסכמתה המפורשת. לאחר מותה נמצאו בעיובונה יותר מאלף שירים - שירים על אהבה, נצחיות, מוות, טבע [המבטא אצלה אהבה חושנית], על החי והצומח, רמשים וחרקים, ציפורים ופרחים. בדומה לוולט ויטמן, בן זמנה, סתתה גם דיקינסון ממוסכמות הפואטיקה הוויקטוריאנית, ומרדה בחרוז התקני, בסדר השורות, במקצב המסורתי ובכללי הפיסוק הדקדוקי. המשוררת, שחייה היו נעדרי הרפתקאות, ידעה להמריא על כנפי דמיונה וליצור עולם שירי מופלא. יש הרואים בה את מבשרת האימג'יזם, אולי מפני שיש בכתיבתה ניסיון כן ללכוד את מורכבות הרגע החולף במלוא עוצמתו החזותית.

הנשמה בוחרת לה חבורה משלה

הנשמה בוחרת לה חבורה משלה

אחר כך - דלתה תגייף -

על רב אלהי זה שלה -

לא עוד תוסיף -

שות־נפש - תבחין במרפכה העוצרת -

בשער התחתון -

שות־נפש - קיסר כורע ברך

על המרכדון -

ידעתי אותה בחרת -

אחד מעם -

ואז - לכה סוכרת -

כאבן־עד -

מאנגלית: עודד פלד

אמילי דיקינסון

31.

באשר אהבתי,

נפשי

לא עוד תמה

32.

עם הילדים ברחוב

משחקים חבריהם שנהרגו

בחלומות האם

33.

כשמתחשק לה

להתעלם מקיומי

אפלו חתולה יכולה

34.

מעלה עשב קרוב -

ואחר הצדה אל הקיר נתר

להניח לחפושית לעבר -

לאן שלא תלך

תגיע הזקנה

בקמטי המצח

35.

עיניו חופזות השיט

לסקר את סביבותיו -

לפנינים מבהלות דמו הן בעיני -

הוא בראש קטיפה הניד

כשמתחשק לטיל

רוצים שאפלו הבית

יהיה רחוק

36.

כנתון בסכנה, זהירה

פרור הצעתי לו

אך הוא פרש כנפיו

עף חרש אל קנו -

מה עוד אוכל לרצות

כאלו יש לי הכל

כל־כך צנועה נהייתי

37.

שקט ממשוט חוצה גליים,

כסופים מכדי קו־תפר להיות -

או פרפרים מצהרי גדות -

מדלגים במעופם.

אני מוסיפה כחל

ושמחה

בצהב ההופך לירוק

38.

בכל ערב השמש

שוקעת באינספור

מקומות מרהיבים